

derved, særlig hvis man ind under det kunde samle Litteraturen om al anden Samfærdsel, saa vilde det efterhaanden kunne blive et lille Specialbibliotek, som vilde have sin store Betydning.

Det ærede Medlem for Viborg Amts 5te Valgkreds (Anders Nielsen) erindrede ikke, at man forrige Aar havde haft noget at indvende mod Handelstraktatforhandlingen med Tyskland. Jeg skal dog tillade mig at minde det ærede Medlem om, at jeg stod her med et Eksemplar af den Enquête i Haanden, som i Anledning af Traktatforhandlingerne var sendt af den tyske Regering til næringsdrivende i Tyskland med Anmodning om Oplysninger. Jeg vilde læse den op i Forbindelse med en Omtale af § 37 i Toldlovsforslaget og dertil knytte Bemærkninger om disse Traktatforhandlinger, men det blev mig forbudt af den højtærede Formand.

Maa jeg med Hensyn til de interessante Foredrag, vi have hørt om Arbejderforhold, blot gøre den korte Bemærkning, at Arbejderuroen i det hele har været langt, langt stærkere i tidligere Tider og langt voldsommere, end den er nu. Hele det 17de, 18de og store Dele af det 19de Aarhundrede kendetegnes ved Opstande, der dels have været blodige og dels ere blevne undertrykkede blodigt og ved strenge Straffe. Det har været meget, meget værre end nu, men Aarsagen har været den samme som nu, nemlig en Forandring i Teknikken, som giver en ny Arbejdertype og ændrede Arbejdsforhold. Og disse overordentlig vigtige Forhold ere blevne bedre ad den eneste Vej, de kunde blive bedre, nemlig ved at Parterne have organiseret sig. Saa længe det Anarki raadede, der betegner det meste af forrige Aarhundrede, saa længe var det umuligt. Men efter at Organisationerne ere blevne dannede og blevne faste, er det blevet muligt at mildne disse Stridigheder. Hvor alvorlige for alle Interesser i et Land de kunne være og maa være, ere dog alligevel de Ulykker, de afstedkomme, nu til Dags langt mindre end tidligere.

Jeg vilde gerne takke den højtærede Konseilspræsident for, hvad han udtalte om Forsvarssagen. Jeg er en varm Forsvarsvæn, men desuagtet har jeg, efter at Forsvarskommissionen har siddet saa længe, ikke hørt til dem, der pressede paa, og det navnlig af Frygt for, at denne Sag skulde blive klemt inde mellem andre Sager og derved Befolkningen blive forvirret i sin Stilling til den. Jeg og mange med mig have været Konseilspræsidenten

taknemmelige for den Erklæring, han afgav under denne Behandling, at det skulde ikke blive Tilfældet, Forsvarssagen skulde blive behandlet alene.

Det ærede Medlem for Æbeltoft (N. Neergaard) kom ogsaa paa dette Omraade med en Bemærkning, mod hvilken jeg vil tillade mig at polemisere. Det undrede mig i meget høj Grad, at denne Bemærkning kom netop fra dette ærede Medlem. Det ærede Medlem mente, at det Arbejde for Forsvarssagen, der var rejst igen, vilde ikke have nogen heldig Indvirkning paa Sagens Løsning. Det undrer mig at høre denne Udtalelse fra en Parlamentariker, thi hvor i Verden skulde man da i en parlamentarisk regeret Stat gaa hen for at arbejde for sine Ideer, hvis det ikke var i selve Befolkningen? Er det ikke sagt Gang efter Gang og ikke uden Ret blevet bebrejdet Højre, at det aldrig gik ud i Folket og talte til det? Nu gør man det, og nu skulde det skade en Sag! Meningen er jo ikke den, at Folk skulle lokkes enten til den ene eller den anden Forsvarsordning, men Meningen er, at Folk skulle se det store Spørgsmaal om Forsvaret belyst fra de forskelligste Sider og derefter træffe det Valg, som alle bøje sig for, men nogen som helst anden Vej til at udbrede sine Ideer end netop den at træde ned i Folket og tale til det om dem kender jeg ikke.

Saa vil jeg gerne sige et Par Ord i Anledning af det ærede Medlem for Aarhus (Sabroes) Udtalelser om Børnehjems-spørgsmaalet. Jeg har ikke været til Stede eller nærmere fulgt noget Møde udenfor Tinget om denne Sag, og hvad der er sket der, og hvad der er sket under de Forhør, som det ærede Medlem har anstillet, ved jeg ikke noget om, det skal jeg derfor ikke omtale. Men der er kommet en Udtalelse frem her, gaaende ud paa, at det ogsaa skulde være ubetimeligt at tale om dette her i Tinget. Og den Mening er jeg meget langt fra at dele. Jeg tror netop, at det har været meget betimeligt, og jeg er af den Mening, at om der slet ikke var andet, der var bevist end det, vi hørte forrige Aar, og det, som staar i de Akter, som det ærede Medlem stod med i Haanden her, hvori nævnes en Mand, der har været Forstander ved to Optagelseshjem trods den Fortid, han havde, og den Udvikling, han tog — om der ikke havde været noget som helst andet at sige, saa er det min Mening, at der maa være Tilstande paa dette Omraade, der trænge til den allergrundigste Undersøgelse og Ny-